

Valitsuskomisjoni 23. oktoobri 2018 istungi protokoll

Koosolek toimus Tallinnas Suur-Ameerika tn 1 ühendatud ruumis KÕIV/ KASK algusega kell 10.00

Koosolekust võtsid osa:

Esimees: Janek Mäggi, riigihalduse minister;

Liikmed: Uku Hänni, RaM riigivara osakonna nõunik;

Helle Kalda, Eesti Üürnike Liidu esimees;

Ott Kasuri, Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevdirektor;

Peeter Ploompuu, Eesti Omanike Keskliidu juhatuse esimees;

Anto Raukas, Eesti Teaduste Akadeemia akadeemik;

Karin Sillmann, MKM ehitus- ja elamuosakonna juhataja;

Eha Võrk, Tallinna abilinnapea;

Leo Õispuu, Eesti Memento Liidu juhatuse esimees;

Tiiu Teesalu, Eesti Memento Liidu juhatuse aseesimees;

Heimar Lenk, Riigikogu maaelukomisjoni liige;

Tiiu Joller, Eesti Üürnike Liit;

Tavi Nirk, Eesti Üürnike Liit;

Heido Ots, Eesti Memento Liit;

Silver Jakobson, Keskkonnaministeerium

Risto Kask, riigihalduse ministri nõunik.

Päevakorras on ülevaate andmine uuringu tarbeks koostatava mõjutatud isikute andmekogu koostamise seisust.

Uku Hänni

Esitab ettekande päevakorra teemal.

Esmaetapp, mida võimalikud uurijaid on meile ette seadnud, on, et tuleb luua uuringu andmekogu isikute kohta, keda see probleem puudutab. Koostatava andmekogu näol on tegemist uuringu andmekoguga, mis tuleb anda üle uurijale, kes hakkab uuringut teostama. Eeldatavalt pidi uuringu läbi viima üks ülikoolidest, kuid kas see nii hakkab olema, on üks järgnevatest otsustest.

Uuriija, kui ta oma uuringu valmis saab, esitab oma ettepanekud Vabariigi Valitsusele. Niipea kui me oma uuringu valmis saame, tuleb nii nagu andmete töötlemise nõuded ette näevad, see andmekogu umbisikustada. See tähendab, et andmekogu isikuandmed tuleb kodeerida, et neid ei oleks võimalik edaspidi enam isikuandmetena kasutada.

Andmekogu on võimalik kasutada teadusliku uurimistöö otstarbel kuni 10 aasta jooksul. Seega sellel andmekogul ei ole mitte mingit muud juriidilist tähendust.

Meie praegune isikuandmete kaitse seadus ei võimalda seda andmekogu muuks otstarbeks kasutada, kui teaduslikuks.

Euroopa Liidu uus andmekaitse üldmäärus loob võimaluse, et neid kodeeritud isikuandmeid on võimalik hiljem uuesti dekodeerida. Sellisel juhul võivad need isikuandmeid omandada ka juriidilise staatuse ja neid võib kasutada juhuks, kui Vabariigi Valitsus otsustab tuleviks, et me loome sellise isikute registri õiguslikel alustel seadusega ning siis võivad need andmed olla selle registri loomise aluseks.

Kuid praegusel hetkel me seda öelda ei saa, sest selliseid otsuseid ei ole veel tehtud ja meie praegune isikuandmete kaitse seadus seda ei võimalda ka. Aga ma loodan, et see võimalus tekib, sest Euroopa Liidu üldmäärus seda võimaldab.

Heimar Lenk: Üürnikud on väga huvitatud, et koostatav nimekiri oleks avalik ja kui avalikustada ei tohi, siis palun, et sundüürnikud võiksid ise end üles anda.

Ettepank komisjonile, et meie komisjon jätkaks tööd ka järgmisel aastal ning ka pärast Riigikogu valimisi.

Anto Raukas: Teen ettepaneku mitte korraldada riigihanget uuringu läbiviimiseks ülikoolidele, vaid meie komisjoni juurde loodaks uuringu läbiviimiseks töörühmad, kuhu kuuluksid üürnike liidu, omanike liidu ja Memento esindajad.

Kui me teeme andmekogu, siis peaks selles andmekogus olema ka küsimus, et mida konkreetselt need inimesed taotleavad, kas näiteks elamispinna, rahalist hüvitamist või muud.

Uku Hänni: Toetan ka mõtet, et riigihanke läbiviimine ei ole kõige mõistlikum tee selle asjaga tegelemiseks. See sai mulle selgeks läbirääkimistel ülikoolidega. Meie valitsuskomisjonil endal on olemas volitus luua töörühmi, kaasata eksperte, tasuda neile tasu, mida on võimalik maksta VV omandireformi reservfondist.

Tiiu Joller: Olid olemas majavalitsused, kus olid andmed kõigi elanike kohta, kes elasid selles majavalitsuse piirkonnas orderite alusel. Kõik sundüürnikud pidid saama teate, et nad ei ole erastamisele kuuluva vara subjekt. Need paberid on olemas. Töö andmekogu koostamisel saaks tunduvalt kiiremini edasi minna, kui hakata uurima neid pabereid, mis olid majavalitsustes.

Heido Ots: Enne, kui hakata looma registrit, tuleb ära määratleda, kes sinna registrisse hakkavad kuuluma. See on sisuline küsimus, et kuidas määrata isikute ring, kes kuuluvad sinna mõjutatud isikute hulka.

Helle Kalda: Meile ei ole antud ülesanne rääkida eluruumide erastamise seadusest. Me pidime tegema andmebaasi vaid omandireformi aluste seadusega tagastatud majades elanud üürnikest. Las inimesed registreerivad end vabatahtlikult. Ja samuti represseeritud las registreerivad end ise. Ekspertkomisjoni pole mõtet teha.

Tavi Nirk: Ainuõige tee on koostada need registrid nii represseeritute kui sundüürnike osas konkreetsete inimeste kohta, kes ise tulevad ja koostavad. Ma ei näe mingit põhjust selles küsimuses teadusuuringut teha.

Me võime need nimekirjad koostada isikute abil, kes tulevad ja teatavad, et mida nad soovivad. Lisaks tuleb koostada kontrollivad üksused, kes suudavad kontrollida, et sinna

nimekirja ei satuks nn liba represseeritud ja liba korterite taotlejad. Mujal maailmas kasutatakse selleks kolme gruppi, kes üksteist kontrollivad, et vigu ei tekiks sisse.

Leo Õispuu: Teen ettepaneku, et uuringu tabel antakse ka Mementole.

Uku Hänni: Et inimesed võiksid tulla ja end üles anda, selleks peab olema õiguslik ehk seaduslik alus, mis tähendab seaduse eelnõu ettevalmistamist ja selleks on vaja teha ka mõjuanalüüs. Sellest me ei pääse.

Tavi Nirk: Inimestel on täielik õigus ennast üles anda kohalikes omavalitsustes. Põhiseaduse alusel võib iga inimene pöörduda, küsimus on selles, et anda kohalikele omavalitsustele ülesanne, et inimene võib pöörduda ja kelle poole pöörduda.

Heimar Lenk: Ettepanek anda võimalus erastamisõigusest ilmajäänud inimestele avalduste esitamiseks.

Helle Kalda: Andmekogu saab teha kohalik omavalitsus, seda saab teha taoliselt, et meie komisjon teeb ettepaneku Valitsusele, et teha andmekogu, mille juurde kuulub registri leht. See ei vaja seaduse muudatust.

Eha Võrk: Kui kohalik omavalitsus hakkab korjama neid avaldusi, siis praktiline probleem on tööjõuga, lisaks palun töötada välja selle avalduse vormi.

Heimar Lenk: Teen ettepaneku kokku kutsuda järgmise koosoleku lähiajal, mõne nädala pärast, et saada ülevaade, kuidas on edasi liikunud avalduste vastuvõtmise mõte.

Tiiu Joller: Ettepanek arvestada andmebaasi koostamisel ka pärijatega.

Anto Raukas: Ettepanek on mitte algetada tegevusi, mille käigus kutsuda üles vanu inimesi avaldusi esitama ja kohalikes omavalitsustes end registreerima. Taoline üleskutse on inimeste lollitamine, mis mitte kuhugile ei vii.

Komisjon peab jätkama tööd moodustades töörühmi ja töö tulemusena tegema ettepanekuid.

Janek Mäggi: Palun komisjoni liikmetel anda täiendavat tagasisidet selle kohta, et kas ja mida me järgmiseks koosolekuks peame ette valmistama.

Leo Õispuu: Kui meie viime uuringut läbi, siis palun tagada juurdepääs vastavatele andmebaasidele.

Koosolek lõppes kell 11.25

(allkirjastatud digitaalselt)
Istungi juhataja Janek Mäggi

(allkirjastatud digitaalselt)
Protokollis Annike Riibe